CZU: 378.126:316.613.4

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.7359848

PROFILUL PROFESIONAL DE PERSONALITATE AL STUDENŢILOR DIN PERSPECTIVA NIVELULUI DE DEZVOLTARE A INTELIGENŢEI SOCIALE

Oxana PALADI, Maxim ILICCIEV

Republica Moldova

În prezent, instituțiile de învățământ oferă o multitudine de posibilități de a obține diverse cunoștințe de natură profesională, fără a se concentra pe probleme serioase de interacțiune (în cazul studenților). În condițiile actualului mediu social în continuă schimbare, fiecare își dorește să găsească un loc potrivit în cadrul societății căreia îi aparține, un loc în care să-și poată demonstra potențialul și unde acesta să fie exploatat, unde se va simți apreciat și în siguranță, unde își va putea continua evoluția psihosocială, plină de satisfacții personale. Astfel, ne-am propus să cercetăm studenții din învățământul superior, din perspectiva relației dintre profilul profesional de personalitate și nivelul de dezvoltare a inteligenței sociale, fapt ce ne-a permis să dezvoltăm un model explicativ al raportului dat.

Cuvinte-cheie: *inteligență socială, personalitate, profil profesional de personalitate, model explicativ, studenți, mediu social, mediu profesional.*

THE PROFESSIONAL PERSONALITY PROFILE OF STUDENTS FROM THE PERSPECTIVE OF THE LEVEL OF DEVELOPMENT OF SOCIAL INTELLIGENCE

Currently, educational institutions offer a multitude of possibilities to obtain various knowledge of a professional nature, without focusing on serious problems of interaction in the case of the majority of students. In the conditions of today's ever-changing social environment, everyone wants to find a suitable place within the society to which he belongs, a place where he can demonstrate and where his potential will be exploited, where he will feel appreciated and safe, where his will be able to continue psychosocial evolution, full of personal rewards. Thus, we set out to research higher education students, from the perspective of the relationship between the professional personality profile and the level of development of social intelligence, a fact that allowed us to develop an explanatory model of the given ratio.

Keywords: *social intelligence, personality, professional personality profile, explanatory model, students, social environment, professional environment.*

Introducere

De-a lungul anilor, numeroase studii au dezbătut problema inteligenţei de tip social și s-a constatat importanța din ce în ce mai mare acordată de cercetători problemelor care implică factori sociali și care influențează personalitatea umană. În termeni metodologici, se ridică o întrebare foarte

importantă: cum influențează dispozițiile personale (structura de factori ai personalităţii) rezultatele în probele de performanță (care măsoară inteligența)? La ora actuală, toată lumea este de acord cu faptul că rezultatul la o probă de inteligență este influențat şi de factorii de personalitate, şi de stările organismului. Toate cercetările care încearcă să răspundă la aceste întrebări se înscriu în problematica numită ***„interfața dintre inteligență şi personalitate"*** [1].

Deși inteligența este o parte, o latură a personalităţii, ea intră în interacţiune nu doar cu fiecare dintre celelalte părți sau laturi ale personalităţii, ci şi cu întregul, care este însăși personalitatea. Inteligența este motorul evoluției, generale şi individuale, care apare în situațiile vitale ce presupun subordonarea ei unei duble necesități: de a evita ceea ce este vătămător – pe de o parte; de a reține ceea ce este bun, util – pe de altă parte. Alegerea între util şi vătămător, între bine şi rău, specifică inteligenței, devine pe scara evolutivă din ce în ce mai perfecționată, pentru ca la om să fie total deliberată [2].

K.Albrecht afirmă următoarele: „Eu consider cele șase dimensiuni principale ale inteligenței: abstractă, socială, practică, emoțională, apreciativă, kinestezică, ca fiind asemenea celor șase fețe ale unui cub. Fiecare prezintă o fațetă diferită a sumei de competențe. Putem să le luăm în mod separat din motive de dezbatere și analiză, dar adevărul este că ele sunt strâns legate" [3].

În centrul investigației noastre este plasat conceptul de inteligența socială, pe care autorii îl definesc ca reprezentând abilitatea de cunoaștere a comportamentului altor indivizi, capacitatea de intuire, de înțelegere a gândurilor, motivațiilor, sentimentelor şi a intențiilor celuilalt, pe baza experienței acumulate în urma interacțiunii sociale de acceptare, relaționare şi răspuns la comportamentul altor persoane, abilitatea de a stabili şi menține cu ușurință relaţii sociale, dar şi de a găsi soluții în menținerea relațiilor interpersonale, de a se adapta bine în funcție de situații sau așteptări – abilitatea de a prevedea şi de a reacționa în mod flexibil în orice situație socială [4].

Relația dintre inteligența socială și orientarea profesională a studenților (sinteze teoretice)

Constatările autorilor privind studiul relației dintre inteligența socială şi orientarea profesională a studenților evidențiază faptul că formarea inteligenței sociale, fiind unul dintre aspectele de bază ale procesului instructiv-educativ ca parte componentă a educației sociale, joacă un rol important în formarea şi dezvoltarea personalităţii studenților. Inteligența socială presupune dezvoltarea capacității persoanei de a înțelege propriul comportament, comportamentul celorlalți şi de a construi unele interacțiunieficiente, utile în atingerea scopurilor urmărite.

Orientarea profesională este înțeleasă în termenii unei colecții de structuri motivaționale (interese, necesități, înclinați, tendințe etc.) legate de activitățile umane care afectează, în special, alegerea unei profesii, dorința de a activa în domeniu şi satisfacția primită în urma activităților profesionale. Orientarea profesională este un model educațional integral [5, 6]. Debutul formării profesionale este stadiul stăpânirii unei profesii ce continuă în următoarele etape, fiind parte componentă a profesionalizării personalității. Orientarea constructivă a formării profesionale este asociată cu formarea motivelor activității profesionale și cu structura abilităților, aptitudinilor, cunoștințelor profesionale. Prin proces de formare a motivelor activității profesionale se subînțeleg forțele motrice interne ale unei persoane, cum ar fi interesele, nevoile, aspirațiile, atitudinile etc.

Formarea profesională este un proces ciclic complex în timpul căruia o persoană nu doar că își îmbunătățește abilitățile, aptitudinile, cunoștințele, calitățile profesionale, dar este expusă și influențelor negative, ducând la deformare, la scăderea succesului profesional. Eficiență maximă în activitatea profesională, care poate fi atinsă de o persoană, este atunci când profesia aleasă capătă un sens pentru personalitatea acesteia. Capacitatea de a vedea pentru sine toate sensurile noi în cadrul profesiei optate contribuie la obținerea succesului în activitatea profesională. Lipsa unei astfel de abilități poate duce la o pierdere de sens în muncă, la o scădere a performanței și satisfacției la locul de muncă chiar și la apariția celei mai mici dificultăți.

În procesul formării profesionale a personalității este necesară formarea calităților importante din punct de vedere profesional, care sunt incluse în procesul de activitate profesională și asigură o performanță și eficiență înaltă a muncii. Pe baza abilităților generale umane, cum ar fi cele senzoriale, mnemonice, perceptive, psihomotorii etc. se formează abilitățile profesionale, adică proprietăți ale proceselor mentale (percepție, imaginație, atenție, memorie, gândire) și ale funcțiilor psihologice (de coordonare a mișcării brațelor și a picioarelor de coordonare senzorială etc.), incluse în procesul de activitate și care asigură eficacitatea acestora. În acest context este vitală stabilirea abilităților generale care formează abilitățile profesionale din perspectiva mecanismelor funcționale și operaționale ce asigură dezvoltarea oricărei funcții mentale [7].

Devenirea profesională este rezultatul unei pregătiri speciale, al educației și autoeducației, autodeterminării, instruirii și autoinstruirii. Aceasta, este o stare psihologică, activ-acțională a personalității de o calitate complexă, un sistem de proprietăți integrate. Tipul respectiv al devenirii coordonează activitatea personalității și asigură eficacitatea acesteia. O condiție importantă pentru obținerea succesului în plan profesional este pregătirea spre activitatea

inovativă, reprezentând un indicator al nivelului de autorealizare, sugerând prezența oportunităților și a unui tip special de formațiuni sistemice de ordin valorico-semantic [8].

Rezultate și discuții

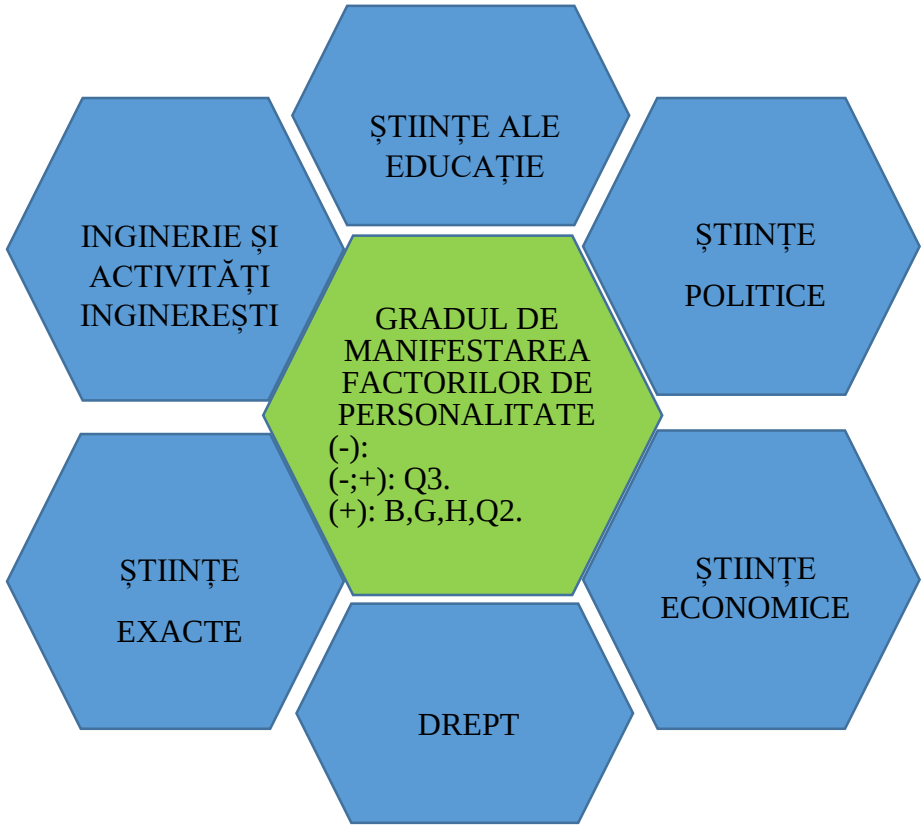
Etapa cercetării constatative a fost orientată spre identificarea nivelului de dezvoltare a inteligenţei sociale la studenți și determinarea diferențelor, privind nivelul de dezvoltare a inteligenţei sociale, între studenții facultăților implicați în cercetare. Totodată, cercetarea s-a axat pe determinarea specificului profilului de personalitate al studenţilor și pe studierea raportului dintre nivelurile şi indicii inteligenţei sociale și profilurile profesionale de personalitate ale studenților.

Particularitățile organizării cercetării noastre sunt condiționate de aplicarea metodelor existente şi actuale, în scopul definirii profilului profesional de personalitate corespunzător nivelurilor inteligenței sociale, în cazul studenților formați în cadrul domeniilor profesionale ale științelor educației, sociale, economice și ale dreptului. Statistic, în Figura 1 sunt evidențiate asemănările semnificative, în cazul tuturor reprezentanților grupului cercetat, constatate la nivelul următorilor factori: (B), (G), (H), (Q2), (Q3).

Respectiv, personalităților ce posedă un nivel înalt al inteligenței sociale le sunt caracteristice următoarele calități: un nivel intelectual ridicat exprimat de o gândire abstractă dezvoltată; un nivel mediu al expansivității exprimate de un echilibru dintre comunicativitate și taciturnie, însuflețire și lipsă de însuflețire (deprimare), vioiciune și lentoare; un nivel înalt al onestității, integrității morale, perseverenței, seriozității și atenției la regulile de conviețuire; un nivel echilibrat al raportului dintre raționalitate și afecțiune, convenționalism și neconvenționalism, logic și imaginativ, însușirea de a exprima încredere și lipsa acesteia; elocvența și inelocvența; „sângele rece" și emotivitatea exagerată; o integrare eficientă în baza balansării dintre tendințele de autocontrol scăzut și autocontrol ridicat; conflict intern și conformism față de ideile personale etc. Constatăm prezența unui nivel înalt al următoarelor trăsături: spirit novator, sesizare și critică a tot ceea ce este vechi și perimat, libertate în gândire și acțiune, scepticism și curiozitate față de ideile vechi, capacitatea de a suporta bine inconvenientele și schimbarea, interes pentru probleme intelectuale și îndoială față de așa-zisele adevăruri esențiale, autocontrol ridicat, formalism și conformism față de anumite idei personale, tendință spre circumspecție.

Contribuția calităților determinate asupra sferei sociale a posesorului unui nivel înalt al inteligenței sociale va lua forma următoarelor manifestări: abilități înalte de intuire a potențialelor fapte ale oamenilor în baza analizării situaţiilor reale de comunicare (în familie, în afaceri etc.); predicție a evenimentelor în

baza: înţelegerii simțurilor, gândurilor, intenţiilorsubiecţilor comunicării; apreciere justă a stărilor, sentimentelor, intenţiilor oamenilor după manifestările lor nonverbale, după mimică, poze, gesturi; înțelegerea rapidă şi justă a ceea ce indivizii își spun unul altuia (expresia verbală) în contextul unor situaţii anume și/ sau relaţii reciproce concrete; perceperea structurii situaţiilor interpersonale în dinamică, devenind în stare de a analiza situațiile complicate din cadrul relaţiilor interpersonale, de a înțelege logica evoluției lor, de a simți schimbarea sensului situaţiei în momentul intervenției diferitor subiecți în comunicare.

*(-): nivel scăzut; (-;+): nivel mediu; (+): nivel ridicat

Figura 1. Modelul explicativ al profilului profesional de personalitate al studenţilor, raportat la nivelul înalt de dezvoltare a inteligenţei sociale

Respectiv, în scopul definirii profilului profesional de personalitate, corespunzător studenților cu un nivel scăzut al inteligenței sociale, putem evidenția asemănări semnificative (Figura 2.), în cazul tuturor reprezentanților grupului cercetat, constatate la nivelul următorilor factori: (A), (B), (C), (G), (H),(Q1), (Q2), (Q3), (Q4).

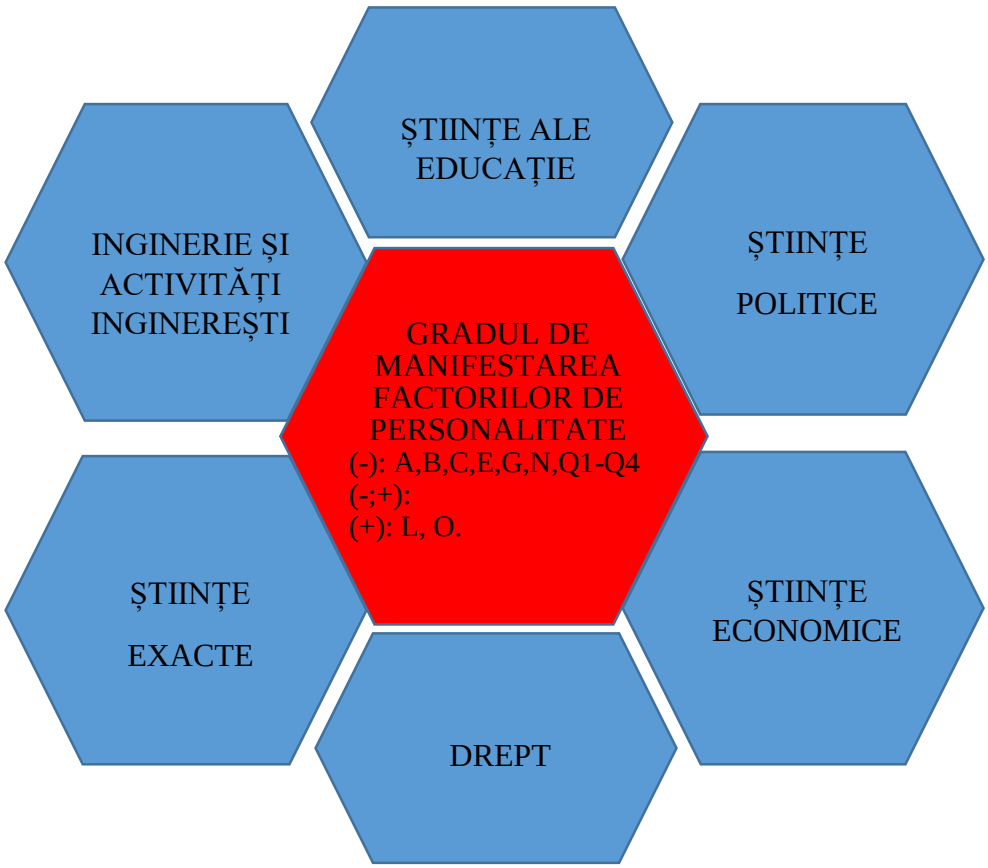

Figura 2. Modelul explicativ al profilului profesional de personalitate al studenţilor, raportat la nivelul scăzut de dezvoltare a inteligenţei sociale

Persoanele care obțin note ridicate la indicatorii determinați conform metodei 16 PF (după R.Cattel) sunt preocupate de idei mărețe, neglijând oamenii și realitățile materiale. Uneori sunt extravagante, manifestă reacții emoționale violente. Pot să împiedice acțiuni colective în virtutea calităților lor. Respectiv, studenții sunt caracterizați prin timiditate, atitudine timorată, neîncredere în forțele proprii, prudență excesivă, exprimă: realism și uneori duritate, satisfacție referitoare la propria persoană, raționalitate. Persoanele din această categorie sunt grijulii în a face „ceea ce se cuvine", acordând o atenție deosebită problemelor practice, neacționând la întâmplare, interesându-se de detalii, autocontrolându-se exagerat, dând dovadă de „sânge rece" în caz de pericol, uneori le lipsește imaginația.

Concluzii

Dezvoltarea inteligenţei sociale permite studentului să se implice cu succes în relațiile sociale, ceea ce îi oferă posibilitatea de a se adapta la orice situație sau poziție nouă, pe tot parcursul vieţii. Datorită acesteicapacități, are loc adaptarea studenţilor la condițiile mediului social (adaptarea socială). Deci, instruirea studenţilor diferitor specialități în vederea înţelegerii relaţiilor interpersonale şi managementul acestora contribuie la eficientizarea viitoarei activităţi profesionale, la avansarea în carieră şi la crearea unei dispoziții sociale pozitive.

Referințe:

1. CRĂCIUNESCU, R. *Introversiune/ extraversiune*. București: Editura Științifică, 1991.
2. ŞCHIOPU, U. *Introducere în psihodiagnostic*. București: Humanitas, 2002.
3. ALBRECHT, K. *Inteligenţa socială*. București: Curtea Veche, 2007. 336 p.
4. GUILFORD, J.P. *The nature of human intelligence*. New York: Mc Graw-Hill, 1967.
5. КЛЕЩЕВА, Т. *Связь социального интеллекта с профессиональной направленностью*. Иркутский государственный университет филиал в г. Братске, 2013.
6. РАХМАНКУЛОВА, С.А. *Тендерные характеристики социального интеллекта студентов*: Автореферат диссертации на соискание ученной степени кандидата психологических наук. Ярославль: 2005.
7. GOLEMAN, D. *Inteligenţa socială*. București: Curtea Veche, 2007, p.84.
8. BOLBOCEANU, A. *Impactul comunicării cu adultul asupra dezvoltării intelectuale în diferite perioade ale ontogenezei*: Teză de doctor habilitat în psihologie. Chișinău, 2005.

Date despre autori:

Oxana PALADI, doctor în psihologie, conferențiar universitar, Departamentul Psihologie, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova
E-mail: oxana.paladi@usm.md
ORCID: 0000-0002-6391-5035

Maxim ILICCIEV, doctorand, Școala Doctorală Științe Sociale și ale Educației, Universitatea de Stat din Moldova; asistent universitar, Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu" din Cahul, Republica Moldova
E-mail: ilicciev.maxim@usch.md
ORCID: 0000-0001-6645-306X